Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle positiivisesta luottotietorekisteristä annetun lain muuttamisesta (HE 91/2023)

Tämän lakiesityksen keskeinen sisältö on ehdotetut muutokset liittyen positiivisen luottotietorekisterin tietojen luovuttamiseen tilastoviranomaiselle. Lisäksi esityksessä on muutamia täsmennyksiä pienempiin asioihin. Käsittelen esityksessäni ensimmäiseen aiheeseen liittyviä aiheita.

Yleisesti ottaen Tilastokeskuksella on lakisääteinen tehtävä ja oikeuskin keskeisten tilastojen saamiseen. Tietojen luovuttaminen keskitetysti Tilastokeskukselle lisää tiedonkäsittelyn tehokkuutta ja turvaa tietosuojan henkilötietojen käsittelyssä. Tietojen luovuttaminen Tilastokeskukselle ja sitä kautta tutkijoiden käyttöön on varmasti tietoturvallisempi ja tasapuolisempi tapa saattaa aineisto tutkimuskäyttöön kuin tietojen luovuttaminen yksittäisille tutkijoille.

Tiedot on puolestaan tärkeää saattaa myös laajemman tutkijajoukon käyttöön, jotta aineistoa voidaan hyödyntää myös yhteiskunnallisessa päätöksenteossa. On tärkeää pystyä tutkimaan mm. korkotason muutosten tai korkosääntelyn vaikutusta yksityishenkilöiden velkaantumiseen. Mahdollisuudet yhdistää tätä aineistoa muihin tilastokeskuksen aineistoihin takaavat myös hyvät edellytykset monipuoliseen tutkimuskysymysten käsittelyyn. Tällä hetkellä yksityishenkilöiden velkaantumisesta ei ole olemassa luotettavia mikroaineistoja, minkä vuoksi aihetta ei ole voitu seurata kunnolla sen paremmin makro- kuin mikrotasollakaan. Lakisäännös poistaa tämän ongelman ja edesauttaa yhteiskunnallisen päätöksenteon tehokkuutta parempien aineistojen pohjalta.

On hyvä huomata, että näin syntyvät uudet aineistot ovat varsin erilaisia kuin alkuperäinen luottorekisteri, joka on poikkileikkaus henkilön luotoista eikä sisällä muita taustatietoja eikä myöskään luottohistoriaa. Rekisteriaineiston yhdistämisellä saadaan monipuolinen kuva yksityishenkilöiden velkatilanteesta vaikuttavista tekijöistä ja uusi aineisto sisältää myös luottohistoriaa. Koska nämä ovat kuitenkin anonymisoituja aineistoja, tämä ei ole ristiriidassa luottorekisteriin liittyvän lain kanssa, kun aineistoista ei käy ilmi henkilötietoja. Näiden aineistojen tarkoitukset ovat siis perustavalla tavalla erilaiset.

Yhteenvetona: kannatan lakiesityksessä mainittua luottotietojen luovuttamista Tilastokeskukselle tutkija- ja aineistopalvelua varten.

Panu Kalmi

Taloustieteen professori

Vaasan yliopisto